

Beslut

1 (1)

Datum för beslut
2017-10-23

Beslutsserie
GD-beslut
Vår beteckning
Nr 62/2017
Dnr SBU2017/656

Beslutande Susanna Axelsson, generaldirektör
Föredragande Gunilla Fahlström, projektledare
Samrådande Göran Bertilsson, projektledare
 Susanna Larsson-Tholén, projektledare

Remissvar avseende hjälpmedelsutredningens S2015:08 betänkande På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen, SOU 2017:43

Bakgrund

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har beretts möjlighet att ta del av betänkande På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen, SOU 2017:43 (dnr S2017/03349/FST).

Beslut

SBU lämnar remissvar enligt bilaga 1.

Bilaga 1: Remissvar På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen

Stockholm den 23 oktober 2017

Susanna Axelsson
Generaldirektör

Gunilla Fahlström
Projektledare

Datum
2017-10-23

Vår beteckning
SBU2017/656

Er beteckning
S2017/03349/FST

Socialdepartementet

Bilaga 1

Remissvar avseende hjälpmedelsutredningens S2015:08 betänkande På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedels- försörjningen (SOU 2017:43)

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har beretts möjlighet att ge synpunkter på betänkandet SOU 2017:43 På lika villkor! - delaktighet, jämlikhet och effektivitet i hjälpmedelsförsörjningen (dnr S2017/03349/FST).

SBU vill framföra följande:

SBU håller med utredaren om förslaget avseende en kartläggning om befintligt kunskapsläge och om mer specifika systematiska utvärderingar inom angelägna hjälpmedelsområden. Utredningarna bör om möjligt innefatta effekt, upplevelser, hälsoekonomi och etik. Vetenskapliga kunskapsluckor är viktiga att rapportera och dokumentera vilket kan föranleda riktade forskningsmedel och en möjlighet att erhålla ny kunskap inom angelägna områden. Förslaget ligger väl i linje med SBU:s planerade arbete med kartläggning avseende Habilitering & Hjälpmedel med mera inom området Funktionstillstånd & Funktionshinder¹. Kartläggningarna omfattar aktuella livsområden liksom omgivningsfaktorer såsom attityder².

SBU ser positivt på förslaget om att införa en definition av begreppet hjälpmedel som förtydligar sjukvårdshuvudmännens skyldighet att erbjuda hjälpmedel. Nuvarande förslag till definition bygger på proposition 1992/1993:159. SBU föreslår att delar av den nya lydelsen i lagstiftningen utgår från de livsområden som finns beskrivna i klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF) som tagits fram av Världshälsoorganisationen och översatts till svenska av Socialstyrelsen (Socialstyrelsen, 2003-4-1)³. Inom ramen för ICF finns nio livsområden och SBU föreslår att dessa nio

¹ SBU:s benämning på delar av det ansvarsområde som införlivades i verksamheten 2015-07-01.

² Livsområden och omgivningsfaktorer såsom de finns beskrivna i Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (Socialstyrelsen, 2003-4-1)

³ ICF har "...accepterats som en av Förenta Nationernas sociala klassifikationer och har införlivats i samt hänvisas till i Standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet.7 Därigenom erbjuder ICF ett lämpligt instrument för att implementera ingångna internationella avtal om mänskliga rättigheter liksom även för nationell lagstiftning." (s. 11, Socialstyrelsen, 2003-4-1)

områden ersätter punkterna 1–8 i den föreslagna lagtexten. Den text som i utredningen står omedelbart före och efter punkterna kvarstår i sin helhet såsom utredningen föreslår. SBU föreslår därmed, med ursprunglig text omedelbart före och efter punkterna inkluderad, nedanstående lydelse när det gäller 2 kap. 8 § hälso- och sjukvårdslagen i lagens kapitel om definitioner:

Med hjälpmedel avses dels hjälpmedel för vård och behandling, dels hjälpmedel för den dagliga livsföringen, vilka fordras för att den enskilde själv eller med hjälp av någon annan ska kunna tillgodose möjligheter till:

1. *Lärande/tillämpande av kunskap*
2. *Företagande av allmänna uppgifter och krav*
3. *Kommunikation*
4. *Förflyttning*
5. *Personlig vård*
6. *Hemliv*
7. *Mellanmänniska relationer*
8. *Aktiviteter inom större livsområden*
9. *Samhälle, socialt och medborgerligt liv*

Utanför begreppet hjälpmedel för den dagliga livsföringen faller arbetstekniska hjälpmedel som kan behövas för att genomgå yrkesinriktad rehabilitering, särskilda pedagogiska hjälpmedel inom skola, förskola, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet samt förbrukningsartiklar.

SBU vill också välkomna förslaget till att socialstyrelsen avseende nationell uppföljning av hjälpmedelsstatistik. Förslaget möjliggör bättre utvärderingsmöjligheter vilket kan leda till en mer jämlik vård.

Utredningen slår fast att olikheter över landet när det gäller hjälpmedel är mest påfallande när det gäller hjälpmedelsavgifter och bedömer att lagregleringar är nödvändiga för att komma tillrätta med sådana skillnader. SBU ser positivt på denna utgångspunkt och dessa förslag då avsaknad av moderna hjälpmedel av god kvalitet allvarligt påverkar möjligheten till delaktighet. Personer med funktionsnedsättning har dock, jämfört med övriga befolkningen, generellt en sämre ekonomisk situation⁴ vilket kan påverka den faktiska likvärdigheten när det gäller tillgång till moderna hjälpmedel av god kvalitet. Baserat på det, samt de faktum som utredningen fastställer avseende att avgiftsintäkterna för hjälpmedel har marginell betydelse för vårdens finansiering samt att inget tyder på att efterfrågan av hjälpmedel är högre i de län som inte tar ut några

⁴ (Statistiska centralbyrån, https://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Samre-ekonomi-for-personer-med-funktionsnedsattning/, hämtad 2017-10-17)

avgifter, föreslår SBU att frågan om avgiftstak eller avgiftsbefrielse för hjälpmedel på nytt tas i beaktande.

SBU ser positivt på att underlag till insatser för att främja tillgången till individstödande produkter som möjliggör en aktiv fritid för målgruppen tas fram⁵ liksom att besöksavgifter som tas ut i samband med behovsbedömning och hjälpmedelsförskrivning omfattas av högkostnadsskyddet i öppenvård. Dessa åtgärder bör ha effekt i form av ökad delaktighet i samhällslivet för personer med funktionsnedsättning.

Kunskapsbaserad vård och omsorg är en viktig utgångspunkt för att nå god kvalitet och resultat, enligt SBU. Utredningens förslag är att i 11 kap. hälso- och sjukvårdslagen införa en ny bestämmelse som särskilt beaktar behov av kompetens i form av arbetsterapeuter och fysioterapeuter, det vill säga att ansvaret för rehabilitering och hjälpmedel förstärks inom kommunens ansvarsområde. Detta är positivt, anser SBU.

⁵ I rapporten Alltjämt ojämnt som Socialstyrelsen publicerade 2010 pekade resultaten på att personer med insatser enligt LSS och SoL hade ett annorlunda fritidsmönster än befolkningen i stort då de, som en trolig konsekvens av bristande tillgänglighet, sämre ekonomiska förutsättningar och brister i olika stödsystem, i mindre utsträckning deltog i kultur- och nöjesliv samt motions- och friluftsliv.